

URTX

EL FONS MUSICAL RAMON FLORENSA
DE L'ARXIU COMARCAL DE L'URGELL

Olga Niubó Sala

EL FONS MUSICAL RAMON FLORENSA DE L'ARXIU COMARCAL DE L'URGELL

Abstract

El siguiente artículo presenta el Fondo Musical Florensa de la ciudad de Tàrrega, que se encuentra en el Archivo Comarcal del Urgell de la misma ciudad. En primer lugar, se hace una aproximación a la época en la que vivió Ramon Florensa i Candàlia (1875-1912), músico que reunió las partituras del fondo, fechadas entre finales del s. XVIII e inicios del s. XX. En él encontramos distintos autores tarraaguenses como el mismo Ramon Florensa, su padre Miquel Florensa i Artigues (1833-1900), Ignasi Maymó i Martí (1850-1881) y Ramon Nicolau Carreño (1849-1916). También se han encontrado obras de autores catalanes e internacionales. Éste fondo está formado por 409 obras, en las que podemos encontrar distintos tipos de partituras, sobretodo música litúrgica y religiosa, también repertorio vocal profano, música instrumental y piezas de baile.

This article presents the Florensa Musical Collection in the town of Tàrrega, which is kept in the Urgell District Archive in the same town. In first place, there is an approach to the epoch of Ramon Florensa i Candàlia (1875-1912), a musician who gathered together the scores in this collection, dated between the end of the 18th and beginnings of the 20th centuries. These include different Tàrrega composers, including Ramon Florensa himself, his father, Miquel Florensa i Artigues (1833-1900), Ignasi Maymó i Martí (1850-1881) and Ramon Nicolau Carreño (1849-1916). There are also works by Catalan and international authors. The collection is made up of 409 works, among which there are various types of scores, mainly liturgical and religious music, but also profane vocal repertoire, instrumental music and dance pieces.

Paraules clau

Tàrrega, fons musical, Ramon Florensa i Candàlia, compositors tarraguins.

Introducció

El Fons Ramon Florensa és un fons musical de l'Arxiu Comarcal de l'Urgell, de Tàrraga, amb el qual he estat treballant, inventariant i investigant des de fa un temps, tasca que vaig reprendre d'en Ferran Granja, també estudiant de Musicologia.

A l'Arxiu Comarcal de l'Urgell (ACUR) s'hi conserven sis fons musicals i el present és el primer que s'inventaria. El fons propietat de mossèn Ramon Florensa va ser el primer que l'ACUR va adquirir; posteriorment va obtenir el de l'Orfeó de Tàrraga, corresponent a l'arxiu particular de Jaume Vidal i Sastre; el Fons Ramon Carnicer; el Fons Lluís Sarret, mestre de capella de l'església parroquial de Tàrraga; i altres fons minoritaris com el de Robert Goberna, el Fons Saltar a la Fama i el Fons La Lira Tarraguense.

El fons Florensa va ser una donació que va fer Josep Maria Martí i Sanfeliu, descendent de la família Florensa, el dia 3 de febrer de 1987, tasca en la qual hi va col·laborar Ramon Novell i Andreu, el qual va ajudar a la família, que feia obres a casa, a seleccionar totes les partitures per a la seva donació a l'arxiu. Quan tot el fons va arribar a l'arxiu, en Jaume Espinagosa, actual director del Museu Comarcal de Tàrraga, va ser l'encarregat d'arxivar tot el material.

Les fonts consultades són: al mateix ACUR he pogut consultar els Exercicis Econòmics de l'Ajuntament, el Padró Municipal d'Habitants i el Cens de l'època; l'Arxiu Parroquial de Tàrraga (APT), on hi ha els llibres de comptes i els de Baptismes; a l'Arxiu Diocesà de Solsona (ADS) he pogut consultar els expedients d'Ordres dels músics que presentarem després, així com el Butlletí

d'Oficial i Eclesiàstic del Bisbat (BOB) i l'Estadística del Clergat.

La música de l'època

Ens situem en el període que podríem emmarcar històricament amb el de Maria Cristina (1886-1903) i la primera dècada del regnat d'Alfons XIII (1903-1913). Tàrraga va experimentar una evolució social i cultural que van fer que hi hagués un desenvolupament econòmic i una estabilitat política, i en conseqüència un fort creixement comercial i industrial.

Referent a la cultura, començaven a sorgir les primeres conferències, vetllades literàrio-musicals i recitacions poètiques; altrament, també era el temps de la instauració de la sardana, tocada, apresada i ballada.

Una de les formacions més importants que van sorgir va ser la Societat Lírica Carnicer, dirigida per Josep Güell i Guillaumet (Tàrraga, 1872-1930). La seva primera actuació va ser el dia 1 de gener de 1899, amb el quintet de corda format per músics joves catalanistes com mossèn Ramon Florensa, Josep Güell, Ramon Llor, Antoni Gomà i Josep M. Llobet, els quals actuaren al Saló-Teatre El Recreo de Tàrraga. Els membres d'aquesta Societat tenien l'afany d'introduir el bon gust en la música i intentaven vestir els concerts de la manera que poguessin resultar el més atractius possible per al jovent, sense trair el propòsit de familiaritzar el públic amb el gust refinat o classicitzant.

El mateix Mestre Güell va ser el principal inductor tant del primer i efímer orfeó Nova Tàrraga de 1901, un cor format només per veus masculines, com del ressorgit i definitiu del 1915, el qual ja comptava amb veus mix-

tes. Tal i com afirmà Güell en diverses ocasions, tant el primer com el segon orfeó prengueren com a model l'Orfeó Català. Van ser incalculables els concerts que donà, amb un repertori en el qual figuraven obres dels grans mestres, al costat de les nostres cançons. Güell va dirigir l'orfeó fins la seva mort, l'any 1930, quan el va succeir Mn. Lluís Sarret, amb l'ànim de continuar l'obra iniciada pel Mestre Güell.

Fons musical Ramon Florensa

El material musical del Fons Ramon Florensa, després de ser ordenat i inventariat segons els criteris dels Equips de Patrimoni Musical de la Universitat Autònoma de Barcelona, es conserva en 25 caixes, de les quals dotze contenen obres manuscrites d'autor (caixes 1-12), vuit són de manuscrits anònims (caixes 13-20), una d'impresos d'autor (caixa 21), una d'impresos d'anònims (caixa 22), dues de manuscrits solts (caixes 23 i 24) i una altra d'impresos solts, correspondència i altres documents trobats juntament amb el fons (caixa 25).

El repertori musical del fons comprèn un total de 409 obres, repartides en 208 obres d'autor, 172 anònimes, 19 impresos d'autor i 10 impresos anònims, a banda de diversos fragments manuscrits i impresos, correspondència i altra documentació. Els manuscrits estan ordenats de forma alfabètica per autor, pel títol genèric i segons l'incipit literari.

El seu estat de conservació és bastant bo, tot i que s'ha hagut de fer neteja d'alguns manuscrits malmesos i que hi ha un seguit de partitures de deficient conservació a causa de la humitat i de l'oxidació de la tinta ferrogàl·lica.

Gairebé tota la música que s'hi conserva és de la segona meitat del segle XIX, si bé hi ha algunes composicions del segle XVIII i també altres del s. XX.

A part de les obres conservades a l'ACUR, a l'Arxiu Parroquial hi ha unes obres que podrien estar directament relacionades amb el fons.¹

Pel que fa al repertori compositiu d'obres d'autor del fons, el còmput és el següent: Miquel Florensa, 64 obres, una d'elles amb Ramon Florensa; Ramon Florensa, 17; Joan Pont, 16; Antoni Xaudiera i Celestí Vila de

Forns, ambdós amb 15; Salvador Vidal, 12; Carles Baguer, 11; i Ignasi Maymó, 10.

D'altra banda, es conserven diversos autors representats amb una sola obra com és el cas de Josep Barba; Vincenzo Bellini; Tomás Bretón; Joan Bros; Bonaventura Bruguera; Manuel Camós; Federico Chueca; Rafael Domènech; G. Erandi; José Fernández; Josep Fornelio; Josep Gabaldà; Pere Gabriel; Joaquín Romualdo Gaztambide; Charles Gounod; Luís Gimeno Jordà; Jaume Joan Lleys; P. de Maldà; Giacomo Meyerbeer; Feliu Monné; Ignasi Parella; J. Pou; Bernat Calbó Puig; A. Pujo; Pere Rigau; Josep Rodoreda; Mariano Sancho; Josep Saurí; i Joan Vila.

Amb dues obres hi són presents Salvador Furés; Eduardo López; Ramon Nicolau; Vicenç Paysà; Joan Riba; i Francesc Salvat. I amb quatre obres Mateu Ferrer, una de les quals és una adaptació d'una obra de Gioacchino Rossini.

Com podem veure, hi ha un gran llistat de compositors autòctons, entre els quals hi figuren el mateix Ramon Florensa i Candàlia, així com també el seu pare Miquel Florensa i Candàlia. Tot i això, s'ha de destacar també la petita presència de compositors estrangers representats del repertori operístic de l'època, com Bellini, Meyerbeer o Rossini. D'altra banda, és de destacar la notable presència d'obres de Carles Baguer (Barcelona 1768-1808), compositor i organista de la Catedral de Barcelona, i de Mateu Ferrer i Oller (Barcelona 1788-1864) organista, director d'orquestra i compositor, el qual succeí a Carles Baguer al 1815 com a organista a la Catedral de Barcelona, que el 1830 fou anomenat mestre de capella de la mateixa catedral.

A part dels autors de les composicions es troben referències a altres músics, ja sigui com a propietaris de les còpies, o perquè les peces els han estat dedicades. Entre els propietaris de les còpies hi ha: Llobet, Ramon Nicolau, Miquel Florensa, Manuel Brugués, Antoni Riba, José Güell. I entre els destinataris de dedicatòries hi ha Josep M. Barbot i Miquel Florensa.

La majoria dels manuscrits es conserven en format de partícels soltes, en folis, bifolis i quartilles, i fins i tot de mides més petites, al costat d'algunes obres en format esborrany i partitura general. També hi trobem alguns quaderns lligats.

¹ APT: Caixa 9.10/1 - 9.10/6: Arxiu musical (1778-s. XX).

Ens trobem també amb la presència de diversos Manuscrits amb els segells de signatura antiga “Ramon Florensa. Tarrega-Organista” i “E. P. Seminario Tarrega”.

El repertori musical del fons

El fons es troba integrat en una part important per música manuscrita, però també recull música impresa, publicacions periòdiques, algun manuscrit sobre celebracions litúrgico-musicals de destacable interès, goigs antics de les Santes Espines i, fins i tot, música en un pergamí de notable antiguitat fent la funció de coberta d'un altre manuscrit musical del segle XIX.

Pel que fa als gèneres musicals, hi ha una presència majoritària del repertori litúrgic i religiós, amb una important quantitat de Goigs, Parenostres, Rosaris, Avemaries, Trisagis, Responsoris, Misses, Himnes i Cobles i amb una presència minoritària de Completes (8), Motets (8), Introits (6), Lletres per a la Comunió o pel Mes de Maig (6), Stabat Mater (6), Lamentacions (5), Passions per al divendres Sant i entonacions per al diumenge de Rams (4), Càntics (2), Cor (2), Invitoris (2), Salve Regina (2), Magnificat (1), Te Deum (1) i Seqüència (1).

Els Goigs són per a dues, tres, quatre o cinc veus i harmònim, instruments o orquestra. D'aquesta composició poètica cantada comptem amb trenta-tres d'autor i vuit anònims, els quals estan dedicats a les Santes Espines, al Sant Misteri de Cervera, al Sant Crist de Sant Antoni de la ciutat de Cervera, a Nostra senyora de la Concepció, al Màrtir Sant Magí, a Nostra Senyora del Carme (2), al màrtir Sant Cristòfol, a Sant Ramon Nonat, al Sant Crist trobat, a Sant Francesc, a Nostra Senyora del Remei i Nostra Senyora del Rosari (2), a Sant Josep espòs i de Calassanç, a Sant Joaquim, al sagrat cor de Maria, a Nostra Senyora dels Àngels, a Sant Roc patró de Tàrraga, al Sant Crist Trobat, a Jesús Crucificat, a Nostra Senyora de les Mercès (2), a la ínclita verge i màrtir Santa Llúcia, a la Immaculada Concepció de Maria (3), a la Immaculada Concepció per les Filles de Maria de Tàrraga, al Sagrat cor de Jesús, al sagrat cor de Maria (2), al Gloriós Sant Blai, al Patriarca Sant Josep, al Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses, a Nostra Senyora del Roser (2), al gloriós màrtir Sant Isidre, a Sant Lluís, al cor de Maria i a Nostra Senyora de l'Hora d'Ivars. Hem de

Figura 1.
Detall de la portada
dels “Original / Gozos
de varios Santos á
toda orquesta /
Composicion / de /
D. Juan Pont”.

destacar un quadern de Goigs i Cobles de Joan Pont, “Original / Gozos de varios Santos á toda orquesta / Composicion / de / D. Juan Pont”,² del qual se'n pot veure un detall a la figura núm. 1, que conté una col·lecció de Goigs i Cobles a diferents sants i que seria un esborrany que hauria arribat des de Cervera per al magisteri de Tàrraga.

Pel que fa als Parenostres, són per a dues i tres veus i els d'autor són de Rafael Domènech, Joan Pont, Salvador Vidal i Miquel Florensa. N'hi ha trenta-dos entre els d'autor i els anònims.

De Rosaris n'hi ha vint-i-set entre els d'autor i els anònims, un dels quals és pastoral. Tots són a dues, tres i quatre veus. Els d'autor són de Pere Gabriel, Celestí Vila de Fornes, Miquel Florensa, Salvador Vidal, Joan Pont, Ramon Nicolau, Jaume Joan Lleys, Josep Barba i Joan Bros.

D'Avemaries n'hi ha vint-i-una en total i són per a diverses veus i harmònim. Les d'autor, que en són dotze, són totes de Miquel Florensa i dues de les quals estan dedicades a la Verge dels Dolors en el seu septenari; una altra és dedicada a les Filles de Maria de Tàrraga i per la novena de la Immaculada.

Troblem també tretze trisagis, entre els d'autor i anònims. Tots són per a dues, tres o quatre veus i instruments, harmònim o orgue, i els d'autor són Miquel i Ramon Florensa. En un dels trisagis es conserva un full imprès dels “Gozos en Honra y Gloria / Ntra. Sra. de Lourdes, / venerada en el arrabal de la Serra de la villa de Anglesola”.³

² ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 143, Sign. Top. 2/1.

³ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 163, Sign. Top. 3/20.

Figura 2.
Inici de la "Sinfonia /
con instrumentos de
Ignacio Maymó
compuesta a 1 de Agosto
de 1864".

Hi ha dotze responsoris, i tant els d'autor com els anònims són per a quatre veus i Orquestra. Tots els d'autor són de Celestí Vila de Forns i pel que fa als anònims, n'hem de destacar un: "Tible 1º / de los tres Responsorios a las / Maitinas de las SS. Espinas / Patronas de la Feliz y Antigua Real Villa de Tárrega / P. de M. Florensa".⁴

De Misses, n'hi ha dotze i dues de pastorils. Aquestes són per a diverses veus i les d'autor són dels compositors Miquel Florensa, Joan Pont, Salvador Vidal, Bonaventura Bruguera i Bernat Puig Calbó.

D'himnes n'hi ha onze en total, sis dels quals són dels compositors Miquel i Ramon Florensa i els altres són anònims. Tots són per a diferents veus i acompanyament, harmònim o orquestra.

I de cobles n'hi ha deu en total, de les quals sis són dels autors Ignasi Maymó, Miquel Florensa i Joan Pont; totes són per a diferents veus.

Hi ha també una petita part de repertori vocal profà, amb una cançó d'infants de Ramon Florensa i un duet "A las distinguidas y bellas Stas. Maria Fàbregas, y Conchita / Grau, fieles intérpretes de este dúo", de Luis G. Jordà.

D'altra banda, també hi és present una part important de música instrumental, on hi destaca una notable riquesa de música per a tecla. Podem destacar les quaranta-vuit marxes per a Banda o Orquestra, de les quals n'hi ha dotze d'autors com Miquel i Ramon Florensa, Vincenzo Bellini, Tomás Bretón, G. Erandi, Charles Gounod i Feliu Monné; dotze marxes fúnebres, dues de les quals són de Francesc Salvat i una de José Fernández; de les deu sonates que hi ha al fons, nou són de Carles Baguer, de les quals dues han estat publicades per M. E. Sala⁵ i set no van arribar a publicar-se, les quals són de gran importància pel fet de ser inèdites; l'altra sonata és d'Antoni Xaudiera. Trobem deu versos d'orgue, dels quals vuit són d'autors com Joan Riba i Aurich, Carles Baguer, Antoni Xaudiera i Ignasi Parella. El d'aquest últim és un extens joc de salmòdies. Hi ha un total de seixanta-set pasdobles per a banda, dels quals quaranta-nou són anònims.

Hi ha també música instrumental minoritària: Simfonies per a Orquestra (6), Minuets d'Antoni Xaudiera (5), Diances (4), Rondós d'Antoni Xaudiera (3), Simfonies per a piano (2), Temes en variacions (2), Capritx (1), Havanera (1), Lanceros (1), Música per a Banda (1), Popurri de Ramon Florensa que es va estrenar a Tàrrrega el 1896 (1) i una Sardana de Pere Rigau (1). D'aquestes hem

⁴ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 142, Sign. Top. 1/19.

⁵ *Siete Sonatas*. Carlos Baguer. Madrid: Unión Musical Española, 1976.

Figura 3.
Primera pàgina
del quadern
que conté els exercicis
de contrapunt i fuga.

de destacar la Simfonia d'Ignasi Maymó, "Sinfonia / con instrumentos de Ignacio Maymó compuesta a 1 de Agosto de 1864",⁶ la qual podria representar un model pre romàntic i que potser caldria recuperar i integrar en els repertoris simfònics catalans del s. XIX, amb instruments com Fl, Cl 1/2, Ctí 1/2, Tb, Fsc o Fg, Tbó, VI 1/2, Cb, com es pot veure a la figura núm. 2.

Hi ha una presència notòria de música ballable: Americanes (3), Cercaviles i Pasdobles (2), Contradanses (5), vàries peces de ball per a Banda o Orquestra com a Danses, Masurques (3), Polques (5), Xotis (5) i Valsos (3).

Troben també quatre llibrets de teoria musical, on destaca un quadern apaïsat, ben rel·ligat, amb pergamí, de finals del s. XVIII, de 196 pàgines, amb exemples de resolució de problemes concrets de contrapunt i fuga, extrets d'obres de Guerrero, F. Rogier, Romero, Romanyà, i Scarlatti, aprovats pel Pare Soler i Picanyol, i els tractats de Cerone, Nasserre, Lorente i F. Valls;⁷ ho podem veure a la fotografia de la figura núm. 3.

Entre els anònims destaquem tres jocs de salmòdies per a tecla, un d'ells rel·ligat amb unes cobertes en pergamí que conté música litúrgica en notació quadrada sobre tetragrama, probablement del s. XV⁸ i un Stabat Mater a tres veus, del 1833.⁹

Un volum manuscrit interessant és el que conté música per a orgue. Consta de dues parts clarament diferenciades: la primera conté una col·lecció de sonates de C. Baguer molt interessants, algunes de les quals, com ja hem esmentat, romanen inèdites;¹⁰ una adaptació de la simfonia de "L'Italiana in Algiens (sic)" de Rossini,¹¹ cinc simfonies per a piano de Mateu Ferrer,¹² i diverses obres del mercedari A. Xaudiera. A la segona part del volum s'hi conserven versos per a la missa de Baguer i de Xaudiera.¹³

Les obres més antigues del fons, a part de les cobertes amb notació quadrada del s. XV, són el manuscrit anònim 153,¹⁴ una Salve per a quatre veus i instruments i uns versos d'orgue al manuscrit anònim 169,¹⁵ les quals daten del 1777.

⁶ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 128, Sign. Top. 7/7.

⁷ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 161, Sign. Top. 1/20.

⁸ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 159, Sign. Top. 2/10.

⁹ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 156, Sign. Top. 15/19.

¹⁰ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms 2-11, Sign. Top. 1/1.

¹¹ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 26, Sign. Top. 1/1.

¹² ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 22-26, Sign. Top. 1/1.

¹³ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Ms. 194-208, Sign. Top. 1/1.

¹⁴ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Sign. Top. 12/19.

¹⁵ ACUR, Fons Musical Ramon Florensa: Sign. Top. 9/20.

Els músics targarins

Els músics targarins presents en el fons musical Ramon Florensa que presento a continuació no són tant coneguts com Ramon Carnicer i Josep Güell, però tenen el seu pes específic dins la història de Tàrraga.

FLORENSA i ARTIGUES, Miquel (1833-1900)

Miquel Florensa i Artigues nasqué el 21 de desembre de 1833 a Tàrraga, ciutat on exercí de professor de música i on visqué fins al seu traspàs. La seva esposa, Calamanda Candàlia Gener (1840-1900), nasqué el 3 de maig de 1840 a la mateixa ciutat, on exercia de modista. Miquel Florensa i Artigues va ser el pare de Ramon Florensa i Candàlia i de tres germans més.

Miquel Florensa tenia un germà, Antoni Florensa i Artigues, que exercia l'ofici de sabater; va ser també regidor de la vila entre el gener de 1865 i el gener de 1867. D'altra banda, el 1886, va ser el prior de la congregació de la Mare de Déu dels Dolors de Tàrraga. Antoni Florensa formava part del Partit Conservador a Tàrraga durant la crisi de La Electra Urgelense, fou un dels membres de l'últim ajuntament conservador presidit per Isidre Nicolau Carreño (Tàrraga, 1845-1918) i també participà en la Junta Municipal d'Associats de 1901.

Miquel Florensa, organista, director d'una banda de música i d'una acadèmia de múltiples enginyos, a més de la seva artesanía del calçat, hauria estat el professor del Mestre Güell. Dins el repertori dels manuscrits musicals que configuren el fons de Miquel Florensa, es conserven diverses referències que donen testimoni de la bona relació que existia entre els músics targarins d'aquella època. N'és un exemple palès la inscripció que apareix a una partitura on hi consta: "Dedicado al inteligente director D. Miguel Florensa / su amigo / Ignacio Maymó".¹⁶

Durant tota la seva llarga trajectòria musical, amb més de quaranta anys d'exercir la direcció d'orquestra a Tàrraga, Miquel Florensa va dur a terme moltes activitats musi-

cals. D'això en són testimoni algunes inscripcions que apareixen a les partitures, les quals indiquen les activitats musicals que es duïen a terme a Tàrraga i les quantitats que es pagaven.

En els esborranys de comptes dels anys 1888 a 1894¹⁷ hi ha constància d'una sèrie de pagaments a Miquel Florensa, en qualitat de "director de música", per dirigir la música a les diferents funcions religioses. Trobem que el primer trimestre de 1893-94 el van gratificar per l'ensenyament de música gratuïta a quatre alumnes pobres, juntament amb el seu fill Ramon Florensa. Durant tota l'època en què apareixen junts Miquel i Ramon Florensa, la qual comprèn l'exercici econòmic dels anys 1893-1894 al 1897-1898, el primer assumeix la música de les festes cíviques i religioses, mentre que el segon comença a fer-se càrrec de l'ensenyament dels alumnes pobres. L'any 1901 ja consta en Ramon Florensa sol, pel fet que en Miquel havia mort el 1900.

Miquel Florensa va assumir el magisteri de capella, unit al de l'orgue. Entre els anys 1885 i 1896 cobrava per cantar les misses de les principals festivitats de l'any, que eren vuit; per les passions i processons de Setmana Santa, la primera comunió dels infants, les novenes ordinàries del Sagrat Cor de Maria, Ànimes i Concepció (les tres novenes de costum), i pel cant del Via Crucis de Setmana Santa.¹⁸ Altrament, en un dels llibres de comptes es fa palès el pagament a Miquel Florensa per la música de l'Octavari, per la música del Septenari i la festa del Dolors, per la música del Via Crucis i armats que acompanyaven el Sant Crist, i per la música de Completes, entre els anys 1882 i 1898.¹⁹

Sabem que des dels anys noranta del s. XIX, Miquel Florensa tenia una orquestra que actuava en les festes de Tàrraga i dels pobles de la comarca, de les quals cal destacar la novena preparatòria de les festes de la Mare de Déu del Carme. També actuaven en les festes de Sant Roc, del Sagrat Cor i de la Festa Major, acompanyant els oficis i animant unes vetllades musicals que se celebraven a la rectoria. En el conjunt orquestral hi col·laboraven joves músics com Josep M.

¹⁶ ACUR: Fons Musical Ramon Florensa Frg-40 (Sign. 28-44/23).

¹⁷ Provincia de Lérida / AYUNTAMIENTO CONSTITUCIONAL de la Ciudad de Tàrraga / Ejercicio económico de 1888 á 1889 / DIARIO DE GASTOS / BORRADOR / Este libro se compone de catorze hojas foliadas, con la primera y última reintegradas, con / el sello móvil de diez céntimos de ptas y rubricadas por el Sr. Alcalde y el que suscribe / LÉRIDA: TIPOGRAFIA DE LA CASA DE MISERICORDIA-1886 / El alcalde / El contador.

¹⁸ APT: Caixa 2.1/1 Comptes (47 llig., s. XVIII-1984) Cuentas de Culto y Fabrica.

¹⁹ APT: Caixa 2.1/10 (47 llig., s. XVIII-1984), Llibre de comptes any 1858.

Llobet, Josep Güell i Emili Beleta, que participaren anticipadament en la formació de la Societat Lírica Carnicer.

Ara bé, el músic també va haver de superar alguns entrebancs. Donen exemple d'això un parell de cartes molt interessants de l'arxiu parroquial, datades els anys 1883 i 1896-97,²⁰ en les quals Miquel Florensa és rebutjat com a organista a l'església de la Mercè, ja que no volien cap músic que estigués ensenyat per tocar balls i que toqués a les festes majors. A aquest fet se li sumà el que l'església de la Mercè no tenia beneficis, ja que només disposava de les almoines dels fidels, amb les quals amb prou feines es podien satisfer les despeses ordinàries del culte.

Miquel Florensa traspassà l'any 1900. El diari local *El Aguila Tarregense* va publicar la seva necrologia amb uns breus apunts biogràfics.²¹

FLORENSA i CANDÀLIA, Ramon (1875-1912)

Ramon Florensa i Candàlia va ser sacerdot, compositor i organista de l'església parroquial de Tàrraga. Era fill legítim i natural de Miquel Florensa, sabater, organista i director de banda, i de Calamanda Candàlia i Gomà, que feia de modista al carrer Ponent de la vila de Tàrraga. Els seus avis paterns foren Anton Florensa i Mas, de *cal Bitxo* de Tàrraga (C/Urgell n. 19), sabater, i Maria Artigues i Segura; i els avis materns eren Jaume Candàlia —o Candàliga, tal i com es troba escrit en alguns manuals parroquials—, sastre, i Rosa Gomà, tots de Tàrraga.

Va néixer l'1 de març de 1875. El 4 de març del mateix any el rector Jaume Lluch el va batejar a les fonts baptismals de la parroquial església de Santa Maria de Tàrraga. Juntament amb ell, van batejar també a An-

toni i Jaume. Van ser padrins els oncles Ramon Viladot i Teresa Florensa, esposa de Ramon Costa.²² I el 1877 va rebre el sagrament de confirmació, essent padrí Enric de Càrcer i de Sobies.

Ramon Florensa tenia tres germans: Carme Florensa i Candàlia, nascuda a Tàrraga el 13 d'abril del 1869, de la qual se sap que romangué soltera i que el 1900 feia les "*labores correspondientes a su sexo*";²³ i va morir el març de 1935 a l'edat de 68 anys; Antònia Florensa i Candàlia, nascuda el 13 d'abril de 1871, casada amb el pintor bellpuigenc Antoni Martí i Riera; i Josep Antoni Florensa i Candàlia, el qual, nascut a Tàrraga el 2 de maig de 1873, a l'entorn del 1900 era estudiant al Seminari de Solsona amb el seu germà Ramon. "Mossèn Florensa", així és com la família anomenava a Ramon Florensa, vivia amb la seva germana soltera Carme, al carrer Urgell. Florensa va estudiar a l'Escola Pia de Tàrraga.²⁴

Ramon Florensa, amb un vast saber musical, des del 1898 era el mestre de la Capella de Música de l'Església Parroquial de Tàrraga, però a finals de 1899 es desplaçà a la catedral de Solsona per tal d'ampliar la seva formació musical. Va ser també director de l'Orquestra Parroquial de Tàrraga, tocava l'harmònim de la Societat Lírica Carnicer i feia de pianista al local de la Lliga Catalanista d'Urgell i Segarra. Com podem veure, la seva activitat musical, va ser també molt intensa, semblant a la del seu pare Miquel Florensa.

En els diaris de despeses dels anys 1893-1894²⁵ ja comença a aparèixer com a mestre per l'ensenyament gratuït dels alumnes pobres. Durant el bienni econòmic de 1894-1895²⁶ fou nomenat director de música per l'Ajuntament. En el decurs del bienni 1895-1896²⁷ continuava exercint de professor de

²⁰ APT: Caixa 10. 1 Documentació municipal: Deutes de la vila, acords (3 llig., 1578-1948).

²¹ *El Aguila Tarregense*. Quinzenari català d'avisos, notícies i anuncis. Redacció y administració: c/ Santa Anna, num 7. Llibreria y centre de suscripcions y anuncis de Baldomero Güell. Tàrraga 11 de Mars de 1900. Núm 51: "Notícies oficiales".

²² APT: *Llibre XV de baptismes 1868 a 1885*.

²³ APT: *Llibre XV de baptismes 1868 a 1885*.

²⁴ ADS: Expediente de Órdenes de D. Ramon Florensa y Candalia estudiante de Tàrraga. 1900.

²⁵ ACUR: Provincia de Lérida / Ayuntamiento de Tàrraga / Ejercicio económico de 1893 a 1894 / Diario de Gastos / Borrador / Este libro se compone de cincuenta y una hojas foliadas, con la primera y / última reintegradas en timbres móviles de diez céntimos con equivalencia del sello de oficio, y ru- / bricadas por el Alcalde y por los que suscriben / El alcalde / El Secretario.

²⁶ ACUR: Provincia de Lérida / Ayuntamiento de Tàrraga / Ejercicio económico de 1894 a 1895 / Diario de Gastos / Borrador / Este libro se compone de cincuenta y una hojas foliadas, con la primera y / última reintegradas en timbres móviles de diez céntimos con equivalencia del sello de oficio, y ru- / bricadas por el Alcalde y por los que suscriben / El alcalde / El Secretario.

²⁷ ACUR: Provincia de Lérida / Ayuntamiento de Tàrraga / Ejercicio económico de 1895 a 1906 / Diario de Gastos / Borrador / Este libro se compone de cincuenta y una hojas foliadas, con la primera y / última reintegradas en timbres móviles de diez céntimos con equivalencia del sello de oficio, y ru- / bricadas por el Alcalde y por los que suscriben / El alcalde / El Secretario.

música nomenat i pagat per l'Ajuntament. Des d'aleshores ja cobreix tota la música de les funcions religioses. En els llibres de comptes de culte i de fàbrica de l'arxiu parroquial²⁸ de 1897 apareixen les pagues al mestre de capella Ramon Florensa per la música de les vuit festivitats anuals. Algunes d'aquestes festes importants eren Nadal; Sant Antoni Abat, on feien cants de goigs; la Quaresma i la Pasqua amb la celebració de Dijous i Divendres Sant, on es feia la processó del Viacrucis, la gran processó del Sant Sepulcre i la solemne festivitat de la Pasqua de Resurrecció, iniciant un nou cicle litúrgic; la Festa Major, en honor a les Santes Espines, la qual s'iniciava amb un solemne ofici cantat, amb orgue i orquestra, i la Mare de Déu de l'Alba, amb un solemne ofici, el qual acabava amb el cant dels Goigs a la copatrona; la festa de Corpus, que era la més popular de l'any litúrgic, amb la solemne processó del Santíssim Sagrament; la festa de Sant Eloi, on es cantaven els goigs de Sant Eloi; i es tancava el cicle de celebracions més importants del calendari litúrgic amb Tots Sants i el dia dels difunts, amb una missa solemne, on es cantaven les Vespres dels difunts i l'Absolta, també pels difunts. L'any següent, 1898 i fins el 1912, hom retribuï al mestre de capella per la novena de la Immaculada Concepció i per la música de les principals festes de l'any. A partir del 1913 apareix com a mestre de capella Josep Auguets. Ramon Florensa havia traspassat el 1912.

Ramon Florensa, a part d'haver fet de professor dels nens pobres, també ho havia fet per alguns membres de la família, tal i com ho recorden descendents seus.

El diari local *El Aguila Tarregense* va recollir algunes notícies relacionades amb les activitats musicals de Ramon Florensa, citem pel cas, la direcció que dugué a terme durant la festa de la Comunió General del 1898, de la "bonica missa de Calvo y Puig".²⁹

El 1890, després de fer cinc dies de Sants exercicis de preparació a l'Escola Pia de Tàrrrega, va accedir al primer ordre clerical de la tonsura.³⁰ En foren testimonis Jaume Badia i Serra, Josep Puig i Villaró, Hemeterio Bartrina i Serra i Esteve Colillas i Vilajosana,

els quals cursaren teologia dogmàtica i foren companys seus al Seminari de Solsona. Posteriorment, l'any 1899 va ser promogut a les quatre ordres menors i al Sagrat Sotsdiaconat en una missa de dissabte de Pasió. El mateix any 1899 va ser ordenat al Sagrat Diaconat, a les Témpores de Sant Mateu, i el 1900 va ser promogut al Sagrat Presbiterat.

El mateix diari *El Aguila Tarregense* es féu ressò de l'ordenació sacerdotal de Ramon Florensa celebrada el 17 de març del 1899 a la catedral de Solsona.³¹

La seva formació musical el dugué a tocar l'orgue de la parròquia abans de ser ordenat sacerdot. Des de 1901 prestà els serveis de Organista i Mestre de Capella a la Rda. Comunitat de Tàrrrega, però era interí des de feia molt més temps.

El piano de Ramon Florensa el van heretar a cal Martí de Tàrrrega, però com que estava molt fet malbé, finalment, el van llençar.

Ramon Florensa va morir ben jove, el 9 de novembre de 1912, als 37 anys, d'un càncer d'estómac, a Barcelona, ciutat on va passar els seus darrers dies a causa de la malaltia i on roman sepultat.³²

Hom creu que, a hores d'ara, deu reposar en una fossa comuna, ja que prescrigué el manteniment de la sepultura, cosa que la família mai no arribà a satisfer.

Mossèn Ramon Florensa no ha rebut encara cap homenatge de la ciutat, ni tant sols dels seus deixebles.

MAYMÓ I MARTÍ, Ignasi (1850-1881)

Ignasi Maymó (figura núm. 4) va ser un músic targarí, nascut el 16 de març de 1850, en el sí d'una família on no era l'únic cultivador de l'art diví. Va ingressar a l'Escolania de Montserrat, essent deixeble del P. Caño. A Montserrat va conèixer amb el mestre Governador, i hi ha composicions dedicades "a mi maestro Ignacio Maymó". Després de la preparació al Monestir no va tornar a Tàrrrega, sinó que va anar a Barcelona, on va fer els seus estudis de perfeccionament de piano

²⁸ AP: Caixa 2.1/1 Comptes (47 llig., s. XVIII-1984), Cuentas de Culto y Fabrica.

²⁹ *El Aguila Tarregense, eco imparcial é independiente de nuestra población y comarca*. Tàrrrega a 24 de julio de 1898, núm 7: "La nostra quinzena".

³⁰ ADS: Expediente de Órdenes de D. Ramon Florensa y Candalia estudiante de Tarrega. 1900.

³¹ *El Aguila Tarregense, eco imparcial é independiente de nuestra población y comarca*. Tàrrrega 26 de febrer de 1899, núm 24: "Noticias".

³² BOB: 15 de Novembre de 1912, núm. 22.

sota les directrius del gran pedagog Joan Baptista Pujol, de Bartomeu Blanch i de Josep Barba.

El seu pare, Menna Maymó, era músic, tocava la flauta i exercia de músic de capella lluint una bella veu de tenor, com un accessori de les seves tasques industrials, ja que tenia una modesta indústria de fideueria. Ignasi Maymó era el noi gran, l'hereu.

El seu nom va començar a obrir-se pas en el món de la música. A Barcelona va exercir el professorat profitosament en tots els sentits. Guanyà fama, diners i èxits sentimentals, fins a desencadenar un episodi sentimental amb una senyoreta de l'aristocràcia; va ser un idil·li apassionat que, en no ser portat a la realitat degut a les inconveniències familiars per part d'ella, es va perllongar fins després de la mort de l'artista en la romàntica enamorada —el nom de la qual resta reservat—, la qual es va negar a acceptar mai més d'altres amors.

Fou mestre dels Cors Clavé i li va ser confiat el càrrec d'organista auxiliar de la Catedral de Barcelona, sota la titularitat de J. Sancho Marraco. Mentrestant, escriví, entre d'altres obres, la "Gran Marxa" per a les grans solemnitats del Mil·lenari de Montserrat (1880), a les quals va ser convidat per tocar-hi l'orgue. També va escriure música escènica. A Tàrrrega s'interpretaven les seves "Lamentacions" durant el Setenari de la Mare de Déu dels Dolors i un "Introït" per a orquestra i veus durant l'ofici de la festa de la Verge de l'Alba. El nombre d'obres que va deixar per a orquestra, piano i d'altres instruments va ser considerable. Es conserven obres seves a l'Arxiu Comarcal de Ripoll.

En la carta exposada anteriorment a la biografia de Miquel Florensa, de 1986 ó 1897,³³ en la qual es presentaren algunes observacions sobre les funcions religioses, s'explicita que un seglar de cognom Maymó, vulgarment conegut amb el sobrenom de Menna, va venir a exercir el càrrec d'Organista i Mestre de Capella, però hom no el va considerar dels més aptes per a executar les peces musicals de les funcions religioses. Miquel Florensa va ser un gran amic seu.

La seva vida va ser breu però intensa. Va traspassar a la mateixa ciutat de Tàrrrega als 31 anys, el 17 de desembre de 1881. De fet, va emmalaltir quan li va passar un fet curiós i d'aquest ja no se'n va refer. Resulta que

Figura 4.
**Fotografia
d'Ignasi Maymó**
extreta de l'arxiu fotogràfic
comarcal de l'Urgell.

havia compost una "Marxa solemne" per al moment de l'entrada de la processó del Corpus a la Seu de Barcelona i quan tenia la partitura estesa a l'orgue i estava esperant amb tota la il·lusió, la processó es va retardar, ell va sortir a fora amb uns amics a fer un cigarret i va arribar la processó i algun músic ocasional, el qual es devia creure que no hi havia ningú per allí per tocar l'orgue, va començar a tocar amb les seves mans profanes la "Marxa" que hi havia al faristol. En Maymó i els seu companys es van adonar del que estava passant i hi van córrer, però ja no hi van ser a temps i l'autor en sentir totalment destruïda la seva obra, en va prendre un acalorament i un disgust tant gran, afegits a la seva salut precària, que ja no li van deixar fer res més de bo. Llavors va tornar a Tàrrrega per provar de refer-se, però només va ser per morir-hi després de mig any.

La seva música de caire romàntic resta molt dispersa o perduda. Destaquen les seves composicions per a orquestra i piano, a banda també de nombroses novenes, goigs i marxes.

³³ APT: Altres Caixes: 10. 1 Documentació municipal: Deutes de la vila, acords (3 llig., 1578-1948).

NICOLAU I CARREÑO, Ramon (1849-1916)

Aquest personatge, prevere, va néixer el dia 23 de gener de 1849 a Tàrraga. Va ser fill de l'adroguer targarí Joan Baptista Nicolau i Solé (Tàrraga, 1812-1889) i de Maria Carreño i Girona; el matrimoni infantà nou fills, un dels quals, Isidre Nicolau Carreño, fou l'últim alcalde del Partit Conservador abans de la seva desaparició el 1901. Els padrins paterns eren Isidre Nicolau i Isabel Solé i els materns, Ramon Carreño i Bruna Girona.

Mossèn Nicolau comptà amb una àmplia formació acadèmica. Disposà del títol de mestre (1877) i de la llicenciatura en Dret civil i canònic (1874). Estudià al Seminari de Solsona, ciutat on fou ordenat sacerdot el 1876. Fou una figura important dins la vida religiosa i política targarina de les últimes dècades del segle XIX i de les dues primeres del s. XX. Nicolau fou beneficiat de l'església targarina entre els anys 1887 i 1916.

El 1849 va ser batejat com a Ramon Jaume Josep, essent padrins Ramon Nicolau i Josefa Nicolau i Vidal, tots de Tàrraga; i el va batejar Josep Fígols, ecònom. Es va confirmar el 1851, essent padrí Josep Fontanet, a l'església de Santa Maria de Tàrraga.

Es va ordenar a Solsona.³⁴ El 1876 va ser promogut al Sagrat Diaconat i un any més tard al Sagrat Presbiterat.

Tal i com expressa J. Capdevila "Mossèn Nicolau desplega al llarg de la seva vida una notable activitat de foment de la pietat, apologètica, i una certa tasca historiogràfica. La seva activitat en aquests camps s'inscriu en els paràmetres d'un catalanisme eclesiàstic pròxim al carlo-integrisme."³⁵

Cantà la seva primera missa el 1874. Fundà l'escola de primer ensenyament a cal Viala, al carrer d'Agoders de Tàrraga. Fou regent de l'església de la Mercè de Tàrraga i ecònom de la parroquial del Talladell. Després d'exercir les funcions de rector del Talladell durant uns mesos, a partir de l'octubre de 1884, exercí d'ecònom a Tàrraga, fins el nomenament del rector Mn. Antoni Cabot, l'any 1885. Fou beneficiat de Tàrraga des de 1887 i, novament, al novembre de 1889 se li encarregà, per un temps, la rectoria del Talladell.

El mateix 1874 li va tocar anar a l'Exèrcit, però tant aquest any com el 1879, que li va tocar per segona vegada, va quedar lliure del servei militar.

Ramon Nicolau va fundar el 1876 l'Associació Eucarística Filles de Maria a Tàrraga, a través de la Congregació Mariana dels jesuïtes, i en fou el director des del començament fins a la seva mort. Les finalitats d'aquella associació eren el culte a la Immaculada, el foment de la pietat, i el zel en la puresa de les afiliades. El 1901 promogué la Joventut Catòlica, la qual recolzà el Patronat de Sant Jordi, i també fou director de l'Arxiconfraria de les Santes Espines de la mateixa ciutat.

S'ha pogut documentar l'existència d'una escola diürna i nocturna de nens: l'estudi de mossèn Nicolau, dirigit per mossèn Ramon, anomenat el capellà de cal Postes, i que va perdurar set anys, valent-li cada any per dos de servei parroquial. Les dificultats polítiques i socials de l'època i l'important patrimoni familiar dels Nicolau, varen ser decisius per establir-se a la vila. L'escola, a més d'esdevenir un mitjà econòmic, fou una alternativa educativa molt important per poder garantir una educació catòlica als infants i adolescents de les principals famílies targarines, després dels atacs a l'Església que havien provocat els corrents del liberalisme progressista i del mateix republicanisme. La integritat religiosa de la família i la preparació intel·lectual de mossèn Ramon n'eren una garantia. Encara que no s'hagi pogut trobar la data del tancament d'aquesta escola de nens, possiblement anà perdent el seu alumnat amb l'establiment dels pares escolapis a la ciutat. Per altra part, l'any 1887, mossèn Nicolau esdevé propietari del benefici parroquial millor remunerat, del qual en gaudirà fins la seva mort, l'any 1916.

Va desenvolupar la Comissió de Capellanies des de 1876 a 1877. El 14 de juliol de 1877 va rebre en la Normal de Lleida el Títol de Mestre d'Instrucció Primària Elemental. Va cursar també dos anys de Moral a Solsona amb dispensa d'exàmens.

Tingué un paper destacat en l'ensenyament confessional i va ser fundador del col·legi de la Sagrada Família l'any 1877, que finalitzà la seva activitat amb l'establiment dels escola-

³⁴ ADS: Expediente para la ordenación de D. Ramon Nicolau y Carreño abogado de Tárrega. 1877.

³⁵ CAPDEVILA I CAPDEVILA, Joaquim. *Tàrraga (1898-1923): societat, política i imaginari*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008, p. 460.

pis a Tàrraga el 1884. L'agost de 1888 participà en la "*suscripción para celebrar el triunfo del Sr. Obispo de Plasencia, propagar su pastoral...*"³⁶ campanya que promogué la Joventut Catòlica de Lleida.

El 1892 Ramon Nicolau publicà en català la *Novena de Preparació per a la festa de la miraculosa Imatge del Sant Crist Trobat que's venere en la Iglésia de Sant Antoni de la ciutat de Tàrraga*, a la Impremta Mariana de Lleida. A la primera part, hi relatava la llegenda sobre aquesta devoció targarina, mentre a la segona hi exposava pròpiament la novena. També publicà l'opuscle *Fonts antigues de Tàrraga*.

Políticament evolucionà des del carlisme vers el conservadorisme d'Enric de Càrcer. Les seves inquietuds el menaren a dirigir i redactar *El Ermitaño de San Eloy* (1900-1903), un diari quinzenal catolico-tradicionalista que defensava la línia política conservadora d'Enric de Càrcer i de Sobies. El diari tingué una curta vida de tres anys, uns anys que coincidiren amb la crisi social i política. Ramon Nicolau el dirigí interinament fins el 1901. A partir d'aquella data la direcció del diari passà a mans del metge Pere Carreño i Bonet (Tàrraga, 1859-1932), a ran de la denúncia segons la qual el diari es finançava amb les almoines de l'associació de les Filles de Maria, que dirigia mossèn Nicolau.³⁷

Ramon Nicolau romangué vinculat al Partit Conservador a Tàrraga durant la crisi de La Electra Urgelense, i fou un dels membres que presentà l'últim ajuntament conservador presidit per Isidre Nicolau i Carreño. Fou també membre de la Junta Municipal d'Associats de 1901.

Va morir el 31 de maig de 1916.

Conclusions

Pel que fa als compositors targarins de l'època podem destacar en Josep Güell i Guillaumet, el qual va dirigir la Societat Lírica Carnicer. Va ser el principal inductor de l'orfeó Nova Tàrraga i va fer diversos arranjaments musicals a través de composicions targarines. El Mestre Güell compartia amb el grup dels Florensa (pare, Miquel i fill, Ramon) tant les qüestions musicals —va ser durant molt temps el seu violí de confiança— com la seva amistat, i sembla que ell podria

ser un deixeble de Miquel Florensa. Altres compositors targarins a destacar són els suara esmentats Miquel Florensa i Artigues i Ramon Florensa i Candàlia, pare i fill; aquest segon, propietari del fons musical presentat, i també Ramon Nicolau Carreño, prevere beneficiat de la parròquia, juntament amb Ignasi Maymó Martí.

Pel que fa al repertori del fons, hi ha obres que poden ser de gran importància per a la història de la música catalana. En són un exemple les sonates inèdies de Carles Baguer, que Maria Ester Sala no va arribar a publicar al seu dia; la música de tecla, per orgue o piano forte de Mateu Ferrer i Antoni Xaudiera; els esborranys del quadern de goigs i cobles de Joan Pont, mestre de capella de Cervera i Igualada, els quals serien una còpia cedida a un deixeble vinculat amb el magisteri de Tàrraga a mitjan segle XIX; també l'interès del tractat de composició del s. XVIII, amb exemples de Guerrero, F. Rogier, Romero, Romanyà, Scarlatti, Pare Antoni Soler i Picanyol, per a l'estudi de tractadística musical a Catalunya en el darrer quart del segle XVIII; la simfonia amb instruments d'Ignasi Maymó, la qual podríem integrar en el repertori simfònic català del segle XIX; la notable presència de repertori instrumental que ens trobem per a Banda i Orquestra de Ball, ja que sabem que els concerts solien oferir una part més clàssica i l'altra de música popular o de ball, segurament interpretada per l'orquestra dels Florensa; i també el repertori litúrgic en llatí amb misses, completes, lamentacions de Setmana Santa, on l'estil més sever i conservador complementa el repertori no litúrgic esmentat anteriorment. Del repertori religiós, sobretot en estil de devocionari, amb un llenguatge més simple i planer, ens trobem amb obres en llengua vernacla, castellà i català, que en general tenen menor presència, excepte en els Rosaris i Goigs on són normals. En aquest fons apareixen molts Goigs, que tenim constància que es cantaven en festivitats com Sant Antoni Abat. I per últim, la recepció de l'òpera italiana, amb la presència de còpies d'autors de renom internacional, com Rossini, Bellini i Meyerbeer.

Finalment dir que tot i que amb aquest treball traïem a la llum el primer dels fons que hi ha actualment a l'Arxiu Comarcal de l'Urgell, queda molta feina per fer i molt per investigar sobre la història de la música a Tàrraga.

³⁶ Boletín de la Juventud Católica de Lérida, Any IV, núm. 26, Lleida, 15-8-1888, p. 3.

³⁷ Lo Lloc, Any I, núm. 2, Tàrraga, 28-9-1902, p. 3 i Lo Lloc, Any I, núm. 5, Tàrraga, 1-11-1902, p. 4.

Bibliografia

- AVIÑOÀ, Xosé (ed.). *Història de la música Catalana, Valenciana i Balear*. Volum IV: Del modernisme a la guerra civil (1900-1939). Barcelona: Edicions 62, 2000.
- AVIÑOÀ, Xosé; CARBONELL, Jaume i CORTÉS, Francesc (ed.). *Història de la música Catalana, Valenciana i Balear*. Volum III: Del romanticisme al Nacionalisme, segle XIX. Barcelona: Edicions 62, 2000.
- BABURÉS, Josep. *Cent anys d'Escola Pia a Tàrraga. 1884-1984*. Tàrraga, 1985.
- BONASTRE I BERTRAN, Francesc. "Els models simfònics". *Recerca Musicològica* XIV-XV (2004-2005), pàgs. 57-76.
- BONASTRE I BERTRAN, Francesc; CORTÉS, Francesc, coordinadors. *Història Crítica de la Música Catalana*. Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions. 2009.
- BONASTRE I BERTRAN, Francesc; GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria; amb la col·laboració de GUINART I VERDAGUER, Andreu. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 2.1 i 2.2.: Fons de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009.
- CALMELL, Cèsar. "Un ideari per a la música del noucents". *Recerca Musicològica* XIV-XV, (2004-2005), pàgs. 87-106.
- CAPDEVILA I CAPDEVILA, Joaquim. *Tàrraga (1898-1923): societat, política i imaginari*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.
- CASARES RODICIO, Emilio; FERNÁNDEZ DE LA CUESTA, Ismael; LÓPEZ CALO, José (ed.). *Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana*. Sociedad de Autores y Editores, 1999-2002.
- CORTÉS I MIR, Francesc. "Consideracions sobre els models operístics entre 1875 i 1936". *Recerca Musicològica* XIV-XV (2004-2005), pàgs. 77-85.
- CORTÉS I MIR, Francesc. "El nacionalisme en el context català entre 1875 i 1936". *Recerca Musicològica* XIV-XV, (2004-2005), pàgs. 27-45.
- ESPINAGOSA I MARSÀ, Jaume. *Tàrraga*. Col·lecció La creu de terme - 16. Cossetània edicions, 2001.
- ESPINAGOSA I MARSÀ, Jaume. *Història gràfica de Tàrraga*. El segle de la modernització (1890-1923). Ajuntament de Tàrraga, 1997.
- ESPINAGOSA I MARSÀ, Jaume; GOZALBO I BOU, Gener; COMA I TORRES, Teresa. *La rubinada de Santa Tecla de 1874 a Tàrraga*. Edició facsimil de la memòria de Josep Salvadó Bustó. Col·lecció Natan estudis. Ajuntament de Tàrraga, 1996.
- ESPINAGOSA I MARSÀ, Jaume i PLANES I CLOSA, Josep Maria. *Tàrraga*. Aproximació a la Història dels seus Ajuntaments entre 1884 i 1939. Diputació de Lleida. 1988.
- GARCIA LLOP, Ester. "El dia d'avui del fons musical de l'Arxiu de la Catedral de Lleida". *Recerca Musicològica* XVI (2006), pàgs. 241-245.
- GUINART I VERDAGUER, Andreu. "El fons musical de Sant Pere de Ripoll de l'Arxiu Històric Comarcal del Ripollès". *Recerca Musicològica* XVI (2006), pàgs. 253-258.
- GRASSOT I RADRESA, Marta. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 3: Fons del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí (I)*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 1: Fons de la catedral-basilica del Sant Esperit de Terrassa*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2007.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria i RIFÉ I SANTALÓ, Jordi. "Els fons musicals de Catalunya: estat de la qüestió". *Recerca Musicològica* XVI, (2006), pàgs. 219-239.
- MIRÓ I BALDRICH, Ramon. "Música i església a Tàrraga (del segle XV a inicis del XVIII)". *URTX Revista cultural de l'Urgell* núm. 14 (2001), pàgs. 151-198.
- NIUBÓ SALA, Olga. "Els fons musicals Ramon Carnicer i Ramon Florensa de l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga". *Recerca Musicològica* XVI (2006), pàgs. 247-251.
- NOVELL I BALAGUERÓ, Joan. *La Parròquia i la vida religiosa de Tàrraga*. Segle XX. Volum I (1900- 1939). Edició de la Parròquia de Santa Maria de l'Alba de Tàrraga.
- NOVELL I BALAGUERÓ, Joan. "L'ensenyament a Tàrraga (1875-1900) (1)". *URTX Revista cultural de l'Urgell* núm. 1 (1989), pàgs. 111-125.
- NOVELL I BALAGUERÓ, Joan. *Tesi doctoral: Tàrraga: de villa a ciudad (1875-1923)*. Departamento de historia contemporanea, Facultad de geografía e historia. Universidad Nacional de Educación a distancia. Madrid, 1997.
- PLANES I CLOSA, Josep Maria. *La Parròquia i la vida religiosa de Tàrraga, segles XVI-XIX*. Edita: Parròquia de Sta. Maria de l'Alba de Tàrraga, 1994.
- RIFÉ I SANTALÓ, Jordi. "Les obligacions del mestre de capella: notes per a l'estudi dels mestres de capella de la Seu d'Urgell a la primeria del segle XIII". *Recerca Musicològica* XIII (1998) pàgs. 41-48.
- SARRET I PONS, Lluís. *La venerable Congregació de la Mare de Déu dels Dolors*. Imp. F. Camps Calmet. Tàrraga, 1935.
- SEGARRA I MALLA, Josep Maria. *Història de Tàrraga amb els seus costums i tradicions*. Volum III (segles XVIII-IX). Ajuntament de Tàrraga, 2005.

Diaris i revistes d'àmbit local

El Aguila Tarregense. Quinzenari català d'avisos, notícies i anuncis. Redacció y administració: c/ Santa Anna, num. 7. Lliberia y centre de suscripcions y anuncis de Baldomero Güell. Tàrrega. Consultats els números 1, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 de l'ACUR. * El 28 de gener de 1900, amb el número 48 de la publicació, *El Aguila Tarregense* (1898-1900) passa a ser *L'Aguila* (1900), íntegrament en català.

El Hermitaño de San Eloy, periódico quincenal, Tàrrega (1900-1923).

Cacaseno (immune al virus rábico caciquista). Pe-

riódico el mas chiquitin de Tàrrega. Anteojo de la larga vista de los desplautes del Cacique Conservador. No confundirlo con su abuelo Bertoldo (1903).

La Bou. Quinzenal independent (1922).

Bertoldo (vacunado contra el virus fusionista). Semanario sin pretensiones. Acordeon de los mártires-conservadores tarragenses (1903).

Lo Lloc. Revista satírica (1902).

La Signou (1914-1918).

Crònica Targarina (1921-1937).

Nova Tàrrega (des de 1944).

URTX. Revista Cultural de l'Urgell (des de 1989).

Acció Comarcal (1931-1936).